

Kemikalier  
J.nr. MST-001-14059  
Ref. lones  
Den 4. januar 2016

Besvarelse af skriftligt spørgsmål E10/2015 stillet af Mikko Kärnä, Finland (centern), angående spredning af mårhunden

**1. Hvor stor antas stammen av mårhund å ha utviklet seg til i perioden 2012-2015 (antall dyr)?**

SE: I Sverige förekommer mårhund bara i en begränsad population i landskapen Norrbotten och norra Västerbotten dit de invandrat från norra Finland. Populationen i Sverige beräknades 2011 till ca 130 djur i vinterpopulation (för föryngring). Under 2012-2013 låg populationen på ungefär samma numerär. 2014 finns tecken på en populationsnedgång som även har fortsatt under 2015, detta tack vare den förvaltningsinsats som utförs i Sverige. I dagsläget finns uppskattningsvis halva antalet djur kvar som fanns 2011, dvs. ca 65 djur.

NO: Norge har ingen fast bestand av mårhund. For Norges er derfor innsats i Sverige og Finland det mest effektiv for å hindre videre spredning til Norge

FIN: Finland har den absolut största stammen i Norden. Den beräknas bestå av flera hundra tusen djur (höststammen). Den största delen av stammen finns i södra och mellersta Finland – söder om Uleåborg. Speciellt i skärgården är mårhunden, som lätt förflyttar sig från ö till ö, ett ytterst allvarligt hot mot biodiversiteten. Med tanke på att hindra expansionen till Sverige och Norge är stammen i de nordliga delarna av landet och längs kusten i Kvarkenområdet den centrala.

DK: Der foreligger ikke nogen opgørelse over antal mårhunde i Danmark. Ud fra antallet af trafikdræbte og nedlagte mårhunde i perioden 2012-2015 vil der imidlertid søges at få et indextal for antallet af mårhunde i Danmark i den pågældende periode. Dette forsøg på at få et indextal for antal mårhunde vil blive iværksat, når der foreligger oplysninger om trafikdræbte og nedlagte mårhunde for hele 2015.

**2. Hvilke konkrete tiltak har de fire regjeringer igangsatt for å hindre spredning av mårhunden?**

Sverige, Norge og Finland indgik i 2013 en "avsiktsforklaring" om mårhunden på statssekretærniveau. Derudover arbejder de 3 regeringer og den danske regering sammen om fælles projekter for at forhindre spredningen af mårhunden. Nedenfor angives mere specifikt fra hver regering.

SE: Sverige, Norge och Finland ingick 2013 en avsiktsförklaring om mårhund på statssekreterarnivå. Sveriges regering har för Sveriges del avsatt medel till Naturvårdsverket för förvaltningen av mårhund. Naturvårdsverket har i sin tur gett i uppdrag till Svenska Jägareförbundet att inom Mårhundsprojektet förvalta mårhunden i Sverige. Under perioden 2010-2013 bidrog även Naturvårdsverket med en stor del av medfinansieringen i ett LIFE+ projekt som förvaltade mårhunden i hela Norden.

NO: Norge samarbeider med Sverige, Finland og Danmark om et felles prosjekt for å hindre spredning av mårhund. Siden det ikke er noen fast bestand av mårhund i Norge, er tiltak i Norge i første rekke rettet mot å følge opp meldinger om observasjoner av mårhund i hele landet, for mulig å dokumentere tilstedeværelse av mårhund. Statens naturoppsyn har dedikert ressurser til dette, og det er også anskaffet en hund som er spesialtrenet til å markere dersom den kommer over spor etter mårhund. Fra norsk side bidrar vi også økonomisk til å holde oppe aktivitet i nordre del av Finland, der de benytter mårhunder med sendere til å finne artsfrender, samt opprettholder stor aktivitet på generell fellefangst og bruk av viltkameraer.

FIN: FN:s konvention om biologisk mangfold, forutsätter bland annat att parterna har en nationell strategi och åtgärdsprogram för invasiva arter. Utgående från jord- och skogsbruksministeriets beredning har statsrådet fattat ett principbeslut om den nationella strategin för invasiva arter. Mårhunden ingår i förteckningen av invasiva arter som är en del av strategibeslutet. Målsättningen är att genom nationella åtgärder och samarbete med grannländerna bekämpa skador på den ursprungliga naturen och biodiversiteten samt förhindra att mårhunden sprids till nya områden i landet eller till Sverige och Norge.

Finland, Sverige och Norge har 2013 ingått en avsiktsförklaring om samarbete vilket har gett ett gott fundament för det konkreta samarbete mellan länderna. Det är helt avgörande att de nordiska länderna har ett nära samarbete för att förhindra expansionen av mårhunden från Finland till de övriga nordiska länderna, och dess etablering i de andra länderna. Genom intensiva åtgärder och samarbete har man hittills lyckats hålla spridningen på låg nivå. Det redan avslutade Life+ projektet gav goda redskap för arbetet, och under det byggde man upp kontakter genom vilka samarbetet fortsätter med nationell finansiering, som dock för närvarande är årlig/projektbaserad.

Speciellt i finska, svenska och norska Lappland pågår ett aktivt samarbete. De största insatserna sker i Finland där stammen och hotet av expansionen västerut är störst, men de övriga länderna bidrar med såväl sakkunskap som finansiering.

Finlands målsättning är att hålla mårhundstammen i de sydliga delarna av landet under kontroll och att starkt begränsa stammen i landets nordliga del.

DK: I Danmark har der, efter det fællesnordiske Life+ projekt ophørte i 2013, været et projekt af samme omfang som i Life+ projektperioden. Det

har betydet, at der har været en indsats baseret på GPS-mærkede, steriliserede mårhunde (de såkaldte judasdyr) og en indsats baseret på en frivillig indsats fra jægere med bl.a. fælder, vildtkameraer og foderpladser.

### **3. Hvilken indsats mot spredningen av mårhunden har vist seg å være mest effektivt?**

SE: Under LIFE+ projektet utarbejades ett flertal effektiva verktyg och metoder för att förvalta mårdhunden, som har fortsatt att användas. Professionellt anställd personal kombinerat med frivilliga jägare fångar och avlivar mårdhundar. Viltkameror riktade mot åtlar eller lockmedel är i dagsläget det mest effektiva sättet att finna mårdhund. Mårdhund är en social art. Steriliserade sändardjur är därför det viktigaste verktyget för att finna mårdhundar där populationen är liten och det är svårt att veta var man ska leta mårdhundar. Specialiserade hundar och fällor används för att fånga eller avliva mårdhundarna när de har lokaliserats av kameror eller sändardjur. Laymans report från LIFE+ projektet 2010-2013 och årsrapport 2014 beskriver detta tillvägagångssätt. Mårdhundsprojekten i de nordiska länderna har en fortsatt god kontakt och givande erfarenhetsutbyte. Mårdhundsprojektet i Sverige arbetar med informations spridning till allmänheten och jägare via media och andra kanaler för att öka medvetenheten och kunskapen om arten. Detta för att motivera till en fortsatt inrapportering av observationer av arten.

NO: Det mest effektive tiltaket for å hindre spredning av mårhund til Norge anses å være er bruk av steriliserte mårhunder med radiosender for å søke opp andre individer, i kombinasjon av viltkamera.

FIN: För att motverka att stammen växer och sprider sig till nya områden behövs en kombination av olika förebyggande åtgärder. En kontinuerlig och intensiv fångst i Finlands nordliga delar kombinerad med snabba insatser i grannländerna då enskilda individer tagit sig över gränsen är en förutsättning för att hindra expansionen till Norge och Sverige.

Steriliserade så kallade judas-djur med radiosändare bidrar till att finna och avlägsna de kumpaner sändardjuren söker sig till. Sändardjuret går fri för att föra jägarna till nya kumpaner. För närvarande "arbetar" 15-20 sändardjur i nordvästra Lappland. Detta kombinerat med viltkameror och utvecklande av effektiva fångstredskap har lett till goda resultat. Avgörande är också de frivilliga jägarnas stora insats i alla delar av landet. Jägarna har fått utbildning i användningen av nya fångstredskap och i att utnyttja viltkameror. Information om invasiva arter har spridits till såväl jägare som skolelever och andra grupper.

Det är inte omöjligt att förhindra expansionen av mårdhunden. Det krävs dock ett kontinuerligt långsiktigt arbete med tyngd på att hålla läget i Finland under kontroll, och snabba reaktioner i de övriga länderna. Ett samarbete mellan grannländerna och möjlighet och resurser till gemensamma insatser är en absolut förutsättning för en lyckat förvaltning av mårdhunden.

DK: Indsatsen mod mårhund i Danmark er blevet evalueret, og denne fremhæver, at judasdyr er en vigtig og effektiv del af bekæmpelsen. Dette gælder både til fangst af alene-dyr samt til fangst af en mage til et nedlagt

dyr. Ved etablerede par er oprettelse af foderpladser med efterfølgende anstandsjagt effektivt. Fælder ved foderpladser er specielt gode til fangst af hvalpe, men kan i nogle tilfælde også fange en voksen.

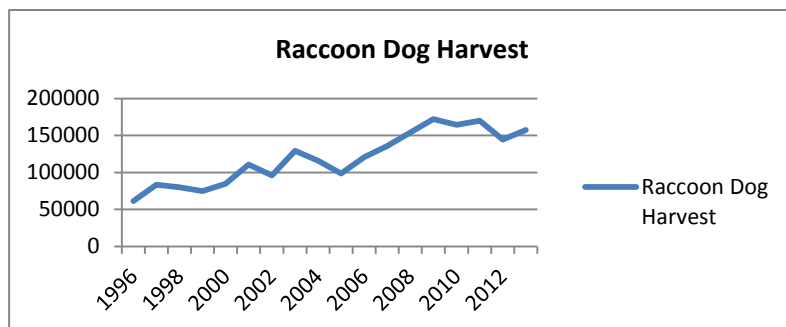
Et Early Warning System-netværk af vildtkameraer skal for at være effektivt i bekæmpelsen sættes op ud fra habitatvalg, ikke fra et matematisk system.

#### **4. Hvor mange dyr (mårhunder) er fanget og avlivet i perioden 2012-2015?**

SE: I Sverige ca. 100 dyr per år under åren 2012-2014. Under 2015 avlivades ca 65 dyr trots en lika stor insats som tidigare år. Orsaken till nedgången är den fortlöpande förvaltningsinsats som utförs. Om ingen förvaltning skulle ha genomförts från 2008 då den inleddes skulle det i dagsläget ha funnits flera tusen mårhundar i Sverige.

NO: I perioden 2012-2015 har Norge avlivet ett individ. Dette var i Porsanger kommune i Finnmark. I tillegg har vi hatt fotodokumentasjon av to individer ved grensen til henholdsvis Russland og Sverige.

FIN: Årligen avlivas ca. 150 000 individer. Därtill kommer de mårhundar som dör i trafikolyckor.



DK: I perioden 1. januar 2012 til og med 15. oktober 2015 er der registreret i alt 622 døde mårhunde i det danske mårhundeprojekt. Dette tal inkluderer mårhunde fanget og aflivet i projektregi samt trafikdræbte dyr og mårhunde skudt på privat jagt.

#### **5. Er det oprettet samarbeid med Russland i arbeidet med å hindre mårhundens spredning til Norden?**

SE: Nej, något formaliserat samarbete finns inte. Mårhundeprojektet har haft ett möte med Ryssland, men det inget konkret samarbete.

NO: I dag er det ikke opprettet et formelt samarbeid mellom Norge og Russland eller Tyskland for å hindre spredning av mårhunden til Norden. Det har imidlertid vært kontakt med Russland i forbindelse med fotodokumentasjon av mårhund i Pasvik, Finnmark.

FIN: Finland har sedan länge ett rabiesprogram – man sprider ut lockbete med rabiesvaccin klängs gränsen till Ryssland för att hindra spridningen av rabies till Finland och vidrae till dess västliga grannländer.

DK: Spørgsmålet er ikke relevant for Danmark.

**6. Er det opprettet samarbeid med Tyskland i arbeidet med å hindre mårhundens spredning til Norden?**

SE: Under 2012 opprettades ett samarbete med Schleswig-Holstein i samband med en ny LIFE+ ansökan. Ansökan fick dock avslag. Det finns dock ingen organiserad gemensam förvaltning vad det svenska Mårdhundsprojektet känner till.

DK: Der er ikke noget formelt samarbejde mellem Danmark og Tyskland omkring bekæmpelse af mårhund. Et Early Warning System ved landegrænsen i begyndelsen af Life+ projektet viste ingen billeder af mårhund, men kameraerne var opsat med fast mellemrum, ikke efter habitatvalg for mårhund. Der er flere eksempler på, at judasdyr har bevæget sig over grænsen sydover, hvorfor det tyder på, at de også vil bevæge sig den anden vej. Samarbejdet med Tyskland begrænser sig til lokale kontakter, der har hjulpet, når et judasdyr skulle hentes tilbage til Danmark.

**7. Vil regjeringene arbeide for at mårhunden kommer på EUs liste over invasive arter?**

SE: Naturvårdsverket har bitt Mårdhundsprojektet att bidra med information för en riskvärdering för mårdhund. En sådan saknas i dagsläget och är nödvändig för att mårdhunden ska kunna tas upp på förteckningen av invasiva främmande arter av unionsbetydelse. Även om mårdhunden inte kommer med på förteckningen till att börja med är det viktigt att Sverige och de övriga Nordiska länderna tar med den på sina egna nationella listor för att hindra den från att etablera sig i Skandinavien. Mårdhundsprojektet har under 2015 genomfört en förstudie som tydligt visar på mårdhundens negativa effekt på fågelfaunan i skärgården, en studie som kommer att utökas under 2015.

NO: Norge er ikke et medlemsland i EU, og det blir vanskelig å kommentere EUs prioriteringer av om mårhunden kommer på EUs liste over invasive arter. Dette kan likevel være et viktig tiltak slik at oppmerksomheten omkring arten og potensielle skadevirkninger opprettholdes, samt at tiltak gis en formell status.

FIN: Det behövs ytterligare information om mårdhunden innan man på unionsnivå kan ta ställning till om den skall vara med på EUs lista. Det är viktigt at de nordiska länderna har den med på sina nationella listor och tillhörande åtgärdsprogram. Mårdhunden ingår i den finska nationella listan över invasiva arter.

DK: Der er i Danmark et forbud mod hold af mårhund. For at arter kan optages på EU listen over invasive arter, kræves det, at der foreligger en risikovurdering af arter. Det vil være landet, der foreslår arten på listen, der skal fremlægge risikovurderingen. Da mårdhundens udbredelse ikke skyldes udslip af fangenskabdyr, er det Danmarks vurdering, at midlerne bruges mest effektivt på at bekæmpe mårhunde frem for at udarbejde en

risikovurdering. Det kan dog ikke udelukkes, at EU-Kommissionen vil tage initiativ til at mårhund optages på listen ved en kommende revision.